

Jak wspierać rozwój mowy dziecka?

Praktyczne rady dla rodziców.

Drogi Rodzicu,

1. Jeśli rozwój mowy Twojego dziecka niepokoi Cię upewnij się, że Twoje dziecko nie ma problemów ze słuchem fizjologicznym. Nawet niewielkiego stopnia niedosłuch może negatywnie wpływać na rozwój mowy.

2. Mów do dziecka jak najczęściej, stosuj tzw. kąpiele słowne - narracja, narracja, narracja.

3. Naśladujcie odgłosy otoczenia.

Szum wiatru, odkurzacza, odgłosy wydawane przez zwierzęta (np. be be, mu mu, pi pi), warkot silnika samochodu, alarm przejeżdżającej straży pożarnej, zasłyszana melodię (można ją odtworzyć śpiewając lalala) itp.

Wykorzystuj każdą okazję, żeby prowokować dziecko do mówienia. Wyrażenia dźwiękonaśladowcze są bardzo ważnym etapem w rozwoju mowy! W trakcie ich wypowiedziania dziecko utrwała sobie głoski oraz uczy się łączyć sylaby, np. be be, pa pa.

Jeśli dziecko ma trudności z wyrażeniami dźwiękonaśladowczymi – zacznij od tych, które zbudowane są z samogłosek (aaaa, iiiiii, uuuuu, ooooo). Można nimi nazwać emocje, odgłosy zwierzątek i otoczenia. Później przejdź do wyrażen zawierających spółgłoski, które pojawiają się w mowie dziecka najwcześniej – p, b, m (pa, ba, ma). Z czasem można zacząć łączyć sylaby (pa pa, mama).

4. Kiedy dziecko nazywa jakiś przedmiot „po swojemu” lub komunikuje się niewerbalnie (przy pomocy gestu) – nazwij głośno przedmiot lub czynność, o którą mu chodzi.

5. Ucz dziecko koncentrowania wzroku na rozmówcy.

Patrz na dziecko, kiedy do niego mówisz oraz kiedy oczekujesz od niego odpowiedzi.

6. Pokazuj dziecku różne przedmioty i nazywaj je.

Powinny to być przedmioty codziennego użytku, z którymi dziecko często ma kontakt, np. zabawki, jedzenie, ubrania.

7. Oglądajcie wspólnie obrazki.

Opowiadaj dziecku, co się na nich znajduje, wskazuj na różne przedmioty, opisuj je, nazywaj, prowokuj także dziecko do mówienia poprzez proste pytania:

Gdzie jest miś? Kto to? Jaki ma kolor? Jest smutny, czy wesoły? Mały czy duży? itp.

8. Zadawaj dziecku krótkie, proste pytania prowokujące do mówienia.

Jeśli dziecko nie zna odpowiedzi, można mu podpowiedzieć i nazwać przedmiot lub czynność. Nigdy jednak nie należy od razu odpowiadać za dziecko. Trzeba dać mu szansę, aby się zastanowiło i spokojnie odpowiedziało.

9. Zachęcaj dziecko do udziału w codziennych czynnościach. Opowiadaj o tym, co robicie.

Mama je jabłko. Jabłko jest czerwone i słodkie. Zobacz.

Teraz założymy sweter. Sweter jest zielony i miękki. Ma guziki.

To jest dom. Dom jest duży. Ma okna.

Umyj zęby. Gdzie masz zęby? Pokaż.

Ważne, żeby zdania nie były zbyt skomplikowane, a słownictwo bliskie dziecku.

10. Nazywaj emocje.

Podczas czytania, oglądania obrazków, czy sytuacji z życia codziennego warto nazywać emocje.

np. *Mama jest wesola. Śmieje się.*

Dziewczynka jest smutna. Placze.

11. Wzmacniaj osiągnięcia dziecka poprzez pochwałę oraz powtórzenie wypowiedzianego przez nie słowa.

12. Czytaj dziecku.

Warto poświęcić choćby 15-30 min dziennie na przeczytanie dziecku bajeczki. To nie tylko rozwija wyobraźnię, lecz także poszerza zasób słownictwa, uczy koncentracji uwagi i daje dziecku poczucie bliskości.

13. Dbaj o poprawność swoich wypowiedzi. Pamiętaj, że dziecko naśladuje właśnie Ciebie!

Nie posługuj się językiem dziecka. Nie spieszczaj nadmiernie form. Nie nazywaj przedmiotów, czynności lub osób w taki sam sposób jak dziecko.

14. Wykonujcie zabawy rytmiczno-ruchowe.

Przykłady:

rodzic wystukuje rytm (np. na tamburynie, bębenu, klaszcząc w dłonie). Dziecko porusza się zgodnie z rytmem. Głośne i wolne stukanie (idzie niedźwiedź) – dziecko idzie powoli, mocno stawiając nóżki na podłodze; cichsze, ale szybkie stukanie – dziecko porusza się lekko i szybko (idzie mały miś),

śpiewanie piosenki i jednoczesne pokazywanie: np. „Głowa – ramiona – kolana – pięty”.

15. Ucz dziecko piosenek, wierszyków i wyliczanek.

Piosenki, wierszyki i wyliczanki rymują się, a dzięki swej melodyjności są łatwe do przyswojenia. Zaczynaj od krótkich, nawet dwuwiersowych form, by z czasem przechodzić do dłuższych.

16. Zachęcaj do rysowania.

Komentuj co dziecko robi, opowiadaj o tym co widzisz na obrazku. Zadawaj pytania. Można także łączyć rymowanki z rysowaniem, np.:

„To prostokąt i dwa koła

Z przodu kwadrat, z tyłu rura

Warczy, prycha i już wiecie

Że to AUTO ma być przecież!”

17. W czasie zabawy wcielajcie się w różne role.

Zabawy tematyczne (np. w kucharza czy sklep) nie tylko rozwijają wyobraźnię, lecz także uczą naprzemienności ról, zasad zachowania w określonych sytuacjach komunikacyjnych oraz poszerzają zasób słownictwa dziecka.

18. Kontroluj, czy dziecko rozumie Twoje polecenia.

Polecenia powinny być proste i dotyczyć czynności lub przedmiotów, które są dziecku bliskie.

Daj misia! (kiedy o to prosimy, nie wskazujemy palcem na misia!)

Pokaż oko. Przynieś buty. Połóż piłkę na krześle.

19. Nie wyręczaj dziecka w mówieniu. Nie przerywaj mu.

Jeśli ma trudność z wypowiedzeniem wyrazu, pozwól mu spokojnie dokończyć, po czym powiedz ten wyraz jeszcze raz – poprawnie.

20. Nie śmieję się z jego wypowiedzi. Nie krzycz, jeśli jest niezrozumiała. Nie uciszaj, nie porównuj do innych dzieci.

To może wywołać zniechęcenie do mówienia.

21. Nie poprawiaj uporczywie każdego słowa i każdej niegramatycznej wypowiedzi dziecka.

22. Ważne, aby dziecko miało kontakt z innymi dziećmi i dorosłymi – to wzmocni w nim potrzebę komunikowania się.

23. Nie wymagaj od dziecka, aby wymawiało głoski, na które rozwojowo nie jest jeszcze gotowe.

24. Rozwijaj sprawność warg i języka, która przyczyni się do rozwoju umiejętności artykulacyjnych dziecka.

Przykłady ćwiczeń:

- Udawajcie konika - kłaskajcie. Najpierw powoli, potem coraz szybciej. Następnie konik się zatrzymuje - tu ważna sprawa - trzymamy przyklejony do podniebienia język, po kilku sekundach znowu rusza.
- Wyobraźcie sobie, że jesteście malarzami. Ale nie takimi zwyczajnymi. Udawajcie malarza, którego pędzlem jest czubek języka, a płótnem podniebienie. Malujcie na podniebieniu fale i kropki.
- Teraz język zamienia się w szczotkę. Sprzątajcie nim kropki. Najpierw po prawej stronie podniebienia, potem po lewej.
- Liczcie zęby. Ważne aby nie liczyć ruchem posuwistym. Język dotyka każdego zęba oddzielnie. Nie śpieszczcie się.
- Spróbujcie nakarmić zęby. Na czubku języka połóżcie drażetki ryżowe i do dzieła.
- Posmaruj dziecku podniebienie czymś słodkim, na przykład miodem. Niech dziecko spróbuje zlizać słodycz.
- Udawajcie krowę, pieska lub kotka, który oblizuje się po posiłku.
- Zróbcie konkurs na najdłuższy język. Sprawdźcie, które z Was dotknie językiem nosa: rodzic czy dziecko?
- Niech Wasze języki będą teraz piłką, która odbija się od dna jamy ustnej, potem od podniebienia, od policzka i na zmianę. Niech odbija się w różnej kolejności.
- Miód możecie wykorzystać także do posmarowania talerzyka. Gęsty będzie ciężki do zlizania. Niech dziecko próbuje go jeść jak kotek.
- Otwórzcie szeroko buzię i huśtajcie językiem - zupełnie jak dziecko na placu zabaw.
- Myjcie językiem zęby - dolne i górne, w środku buzi i na zewnątrz - od strony policzków.
- Zabawa w „konika i woźnicę” – raz udawaj konika i parszaj, a następnie woźnicę – i cmokaj.
- Spróbuj zagwizdać kilka razy na jednym tonie.
- Zagryź dolnymi ząbkami górną wargę, a następnie górnymi zębami dolną wargę.
- Postaraj się utrzymać przez kilka sekund ołówkę między dzióbkiem z warg a nosem.
- Nabierz powietrza pod dolną, a następnie pod górną wargę.

- Spróbuj wyraźnie i dokładnie wymawiać pary samogłosek: ao, ae, oi, uy.

25. Wykonuj z dzieckiem ćwiczenia oddechowe utrwalające prawidłowy sposób oddychania.

Pamiętaj, żeby pomieszczenie było przewietrzone. Wybierz jedno lub dwa ćwiczenia i wykonaj je jeden raz. Ćwiczeń oddechowych nie może być zbyt wiele, aby u dziecka nie doszło do zawrotów głowy.

Przykłady ćwiczeń:

Ćwiczenia oddechowe połączone z ruchami rąk, nóg i tułowia.

- Stań w lekkim rozkroku. Na wdechu podnieś ręce na boki, na wydechu powoli je opuszczaj.
- Stań w lekkim rozkroku. Na wdechu podnieś ręce przed siebie na wysokość ramion, na wydechu powoli je opuszczaj.
- Stań w lekkim rozkroku. Na wdechu unosz wysoko ręce nad głowę, następnie zegnij kolana i pochyl się luźno do przodu, głośno wydychając powietrze.

Oddychanie brzuszno-przeponowe.

- Połóż się na plecach, na podłodze. Ręce trzymaj na brzuszku. W czasie wdechu unosz ręce do góry, a w czasie wydechu je opuszczaj.

Ćwiczenia oddechowe z jednoczesnym wypowiedaniem pojedynczych głosek.

- Udawaj syczenie węża – sycz jak najdłużej na jednym wydechu.
- Udawaj szum wiatru – szum jak najdłużej na jednym wydechu

Zabawy:

- puszczanie baniek mydlanych,
- dmuchanie balonika,
- dmuchanie na piórko,
- gaszenie świeczki,
- dmuchanie wiatraczka.

Życzę owocnej zabawy :)

Monika Twardowska – pedagog/logopeda